

**ОДИШЊИ
ПРОГРАМ
ПОСЛОВАЊА EMC
АД**

2021

Финансије, јануар 2021. год.

Садржај

1. Општи подаци о акционарском друштву.....	3
2. Мисија, визија, циљеви, дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја	5
2.1. Мисија.....	5
2.2. Визија.....	5
2.3. Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја 2017 – 2027.....	5
3. Анализа пословања за 2020. годину.....	6
3.1. Претпоставке програма пословања за 2021. годину.....	6
3.2. Физички обим активности у 2020. години и план за 2021. годину	8
3.2.1. Капацитети ЕМС АД на дан 31.12.2020. године и план за 2021. годину	8
3.2.2. Процена испоруке електричне енергије за 2020. годину и план за 2021. годину	12
3.3. Процена финансијских показатеља за 2020. годину	15
3.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2020. године (пројекција).....	15
3.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2020. год. (пројекција).....	16
3.3.3. Извештај о токовима готовине за 2020. год. (процена) дат је у прилогу овог програма.....	17
3.4. Спроведене активности за унапређење процеса пословања у 2020. години	17
3.5. Спроведене активности у области корпоративног управљања у 2020. години.....	25
4.1. Анализа тржишта.....	26
4.2. Ризици у пословању и мапа управљања ризицима	26
4.3. Активности у циљу унапређења корпоративног управљања у 2021. години	28
5. Планирани финансијски показатељи за 2021. годину	30
5.1. Биланс стања	30
5.2. Биланс успеха	30
5.2.1. План укупних прихода	30
5.2.2. План укупног расхода	33
5.2.3. План резултата пословања	37
5.3. Извештај о токовима готовине.....	37
5.4. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије .	37
5.5. Трошкови запослених.....	39
6. Расподела остварене добити из 2020. године	39
7. Планиране набавке које раније нису образложене	39
7.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности.....	39
7.1.1. План одржавања.....	39
7.1.2. План набавке основних средстава	40
8. План инвестиција	41
9. Закључак.....	43

1. Општи подаци о акционарском друштву

НАЗИВ ФИРМЕ	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ БЕОГРАД
Претежна делатност	Шифра делатности: 35.12, Назив делатности: пренос електричне енергије. Претежна делатност Друштва обухвата пренос електричне енергије и управљање преносним системом у складу са законом којим се уређује енергетика као делатност од општег интереса
Привредна грана	Индустрија - енергетика, производња електричне енергије, гаса и воде
Облик организовања	Акционарско друштво, решење Владе РС 05 број 023-10172/2016 од 27. октобра 2016. године
Матични број у регистру разврставања	20054182
ПИБ	СР 103921661
Облик својине над средствима за производњу	Оснивач и једини акционар Друштва је Република Србија, а права оснивача остварује Влада
Основано први пут	Одлуком Владе РС 27. јануара 2005. године.
Надлежно министарство	Министарство рударства и енергетике, Министарство привреде
Седиште	Београд, Кнеза Милоша 11
Организација	Дисперзивна, капацитети по целој територији Републике

ЈП

ЕМС је основано Одлуком Владе РС бр. 023-397/2005-1 од 27.01.2005. године. Дана 08.11.2016. године ЈП ЕМС је регистрацијом у Агенцији за привредне регистре, променило правну форму и постало нејавно акционарско друштво (ЕМС АД) у потпуности у власништву Републике Србије. Претходно, Влада Републике Србије је на седници одржаној 27.10.2016. године донела одлуку број 05 број 023-10172 о промени правне форме ЈП ЕМС.

Зависна привредна друштва - Акционарско друштво Електромрежа Србије је оснивач три зависна привредна друштва, који обављају послове који не припадају основним делатностима АД, чији је капитал у потпуности у власништву ЕМС АД:

1. Привредно друштво за изградњу електроенергетских објеката „Електроисток–Изградња“ д.о.о. Београд.
2. Привредно друштво за пројектовање, консалтинг и инжењеринг електроенергетских и телекомуникационих објеката и система „Електроисток - Пројектни биро“ д.о.о. Београд.
3. Друштво са ограниченом одговорношћу за консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем „EMS SERVICES“ d.o.o. Beograd

Такође, **Акционарско друштво Електромрежа Србије је:**

1. члан са уделом од 25% у Привредном друштву Електроенергетски координационои центар д.о.о. Београд
2. члан са уделом 33,33% у Привредном друштву Центар за координацију сигурности СЦЦ д.о.о. Београд
3. акционар са учешћем од 75% у акцијском капиталу привредног друштва SEEPEX а.д. Београд
4. акционар са учешћем од 10,01% у акцијском капиталу привредног друштва Црногорски Електропреносни Систем АД Подгорица (14.638.335 акција)
5. акционар са 4% у аукционој кући Joint Allocation Office Luxemburg

Дана 29.12.2015.године ЕМС АД Београд је на берзи купио 14.568.335 акција ЦГЕС-а по цени од 13.839.683,36 еур. Дана 30.12.2015.године ЕМС АД Београд је на берзи купио 70.000 акција ЦГЕС-а по цени од 66.489,18 еур. ЕМС АД Београд је власник укупно 14.638.335 комада акција са учешћем у укупном капиталу од 10,0141%. Просечна цена једне акције по којој је ЕМС АД Београд платио износи 0,94998 еур по једној акцији. Укупно је плаћено 13.906.172,54 еур за акције, провизије за куповину акција су износиле 139.083 еур тако да је на куповину акција укупно утрошено 14.045.255 еур. Брокер за куповину акција је био *Bull and Bear*, Подгорица.

Скупштина друштва је 28.12.2020. године донео одлуку о улагању капитала куповином акција Оператора преносног система Републике Црне Горе „Црногорски електропреносни систем“ А.Д. број 000-00-ROU-16/2020-003 од 28.12.2020.године (пословна тајна број 46).

Предлог је да се додатно купи око 5% акција (око 7.308.844 комада акција) ЦГЕС-а чиме би ЕМС постао власник око 15% емитованих акција. Како је цена акција подложна промени предлог је да се за куповину акција са провизијама издвоји до 7 милиона евра, односно 840 милиона динара, јер се може очекивати раст цене акција обзиром на обим куповине – процена средства је урађена на бази цене акција која је остварена приликом куповине из 2015. године.

Куповина додатних акција привредног друштва „Црногорски електропреносни систем“ А.Д у економском односно пословном смислу представља оправдану инвестицију у успешно привредно друштво које обавља истоврсну делатност коју обавља и Акционарско друштво „Електомрежа Србије“ Београд, а чији приходи, добит и имовина показују тенденцију раста. Куповином акција ЕМС АД остварује право на дивиденду, односно на 15% дивиденде што представља значајан износ јер нераспоређена добит ЦГЕС износи око 30 милиона евра.

Акционарско друштво „Електомрежа Србије“ активно гради II секцију а улази у III секцију од укупно четири колико предвиђа I фаза изградње Трансбалканског коридора кроз Србију. У Црној Гори и Италији положен и пуштен је у рад поморски кабл Бар – Бари је (који је генератор профита ЦГЕС-а у 2020. години) саставни део тог коридора. Радови на градњи дела коридора од ТС Ластва (која је у погону), па до границе са Републиком Србијом до интерконектора су уговорени и у фази су физичке реализације градње. Куповином додатног пакета од око 5% акција ЦГЕС-а ЕМС би учврстио своју позицију регионалног лидера. Односно био би на корак до стицања пакета акција ЦГЕС-а, тако да се важне одлуке не би могле доносити без сагласности ЕМС-а (за важне одлуке из надлежности Скупштине ЦГЕС потребна је већина од 77% акционара).

Актом Владе П 05 број 00-411/2020 од 29.12.2020. године дата је сагласност на Одлуку о улагању капитала куповином акција Оператора преносног система Републике Црне Горе – „Црногорски електропреносни систем“ А.Д.

2. Мисија, визија, циљеви, дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја

2.1. Мисија

Сигуран и поуздан пренос електричне енергије, ефикасно управљање преносним системом повезаним са електроенергетским системима других земаља, оптималан и одржив развој преносног система у циљу задовољења потреба корисника и друштва у целини, обезбеђивање функционисања и развоја тржишта електричне енергије у Републици Србији и његово интегрисање у регионално и европско тржиште електричне енергије.

2.2. Визија

Регионални лидер који одговорно и ефикасно обавља функције оператора преносног система у Републици Србији, унапређујући своје пословање, с циљем достизања највиших стандарда уз примену принципа одрживог развоја и високе друштвене одговорности.

2.3. Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја 2017 – 2027

Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја је основни стратешки документ Акционарског друштва „Електромрежа Србије“ Београд за период 2017 – 2027. године, који је Влада Републике Србије усвојила Решењем о давању сагласности на дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја Акционарског друштва „Електромрежа Србије“ Београд за период 2017 - 2027, број 023-9355/2017 од 28.09.2017. године (Службени гласник РС број 88/2017 од 28.09.2017).

Стратегијом је сагледано следеће:

1. Екстерни трендови који доминантно утичу на пословање предузећа у кратком, средњем и дугом року, као и интерни контекст пословања и расположиви ресурси, чиме се идентификују правци будућег развоја.
2. Ставови менаџмента који су основ за дефинисање мисије, визије и система вредности који се примењују у свакодневном пословању.
3. Стратешки правац развоја који је образложен кроз одабране стратешке приоритете, чијом се конкретизацијом одређују стратешки циљеви, са приказаном међусобном везом и узрочно-последичним односима између различитих циљева.
4. Имплементација и праћење извршења дефинисане стратегије путем јасно одређених мерила, задатака, временског оквира и иницијативе за реализацију наведених циљева.
5. Дефинисање кључних индикатора перформанси и квантификованих и временски дефинисаних задатака за сваки организациони сегмент, уз примену методологије која омогућава постепено спуштање стратешких циљева на ниже организационе нивое, али и интегрисање циљева појединих организационих делова у консолидовани стратешки план.
6. Актуелни и будући портфолио стратешких пројеката који се реализују у наредном десетогодишњем периоду.

Поред Дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије и развоја Акционарског друштва „Електро mreжа Србије“ Београд за период 2017 – 2027, стратешка документа која се примењују у Акционарском друштву Електро mreжа Србије су и:

1. План развоја преносног система Републике Србије за период 2020-2029,
2. План инвестиција у преносни систем за период 2020-2022,

усвојени на 64. ванредној седници Скупштине ЕМС АД Београд од 15.10.2020. године, број Одлуке 000-00-ROU-11/2020-002, на које је и АЕРС дао сагласност дана 19.11.2020. године, број Одлуке 682/2019-Д-01/6 за План развоја преносног система Републике Србије за период 2020-2029 односно број Одлуке 60/2020-Д-01/5 за План инвестиција у преносни систем за период 2020-2022.

Закони и друга акта којима се уређују статусна питања и услови обављања делатности

Годишњи програм пословања Акционарског друштва Електро mreжа Србије за 2021. годину утврђен је у складу са стратешким, законским и подзаконским актима који се примењују у пословању.

3. Анализа пословања за 2020. годину

3.1. Претпоставке програма пословања за 2021. годину

Годишњи програм пословања Акционарског друштва Електро mreжа Србије за 2021. годину утврђен је полазећи од макроекономских претпоставки које је утврдила Влада Републике Србије, актуелних општих услова пословања и процена за 2020. годину у погледу пословних, производних и тржишних услова, као и финансијског статуса и економских перформанси ЕМС-а за 2021. годину.

Планирани макроекономски индикатори за Србију у 2021. години (Упутство за припрему Буџета Републике Србије за 2021. годину и пројекција за 2022. и 2023. годину):

Опис*	План 2020	Процена 2020	План 2021	Индекс
	1	2	3	3/2
Бруто домаћи производ – стопа реалног раста %	4,0	-1,8	6,0	n/a
Потрошачке цене (годишњи просек) – стопа раста	2,0	1,5	1,8	120

* Упутство за припрему Буџета Републике Србије за 2021. годину и пројекција за 2022. и 2023. годину

Приходи од алокација преносних капацитета у првих десет месеци 2020. године значајно су мањи од прихода у истом периоду 2019. године. Основни разлог овог смањења је утицај пандемије COVID-19 пре свега на рад индустријских потрошача који су обустављањем производње значајно смањили потрошњу електричне енергије што је довело до смањене потребе за увозом електричне енергије, а последично и извозом електричне енергије. Ово је довело до смањене тражње за преносним капацитетима, а самим тим и прихода од доделе преносних капацитета.

Такође, због смањења потрошње дошло је до смањења прихода од пиступа преносном систему. Количина електричне енергије испоручена корисницима прикљученим на преносни систем Србије у периоду I-X 2020 је била за око 3% мања од планиране испоручене електричне енергије. Разлози за ово смањење су утицај пандемије COVID-19, пре свега на рад индустријских купаца прикључених на преносни систем, и утицај температура током зимског периода 2020. године које су биле више од просечних за то доба године што је утицало на смањење потрошње електричне енергије за потребе грејања.

Пројекција испоруке електричне енергије за 2021. годину утврђена је на основу података из електроенергетског биланса Републике: потрошње електричне енергије, испорука електричне енергије другим електроенергетским системима, производње електричне енергије и потребне примарне енергије.

ЕМС АД последње две године пројектује негативан новчани ток у ГПП-у, коју решава одобреном револвинг кредитном линијом код банака.

Појава пројектоване неликвидности Друштва узрокована је променом тржишних услова у смислу повећања цене електричне енергије за покривање губитака у преносном систему, као и променом цена системских услуга, на које ЕМС АД нема утицаја.

ЕМС АД Београд је по овој ставци у минусу од 3,3 милијарде динара за период од 2018-2020. године.

Трошкови системских услуга (утврђује АЕРС) у одобреној тарифи износе 2,8 милијарде динара на годишњем нивоу, док су остварени трошкови по овом основу за период 2018-2020 године 10 милијарди динара, односно ЕМС АД је по овом основу у **минусу за период 2018-2020 године од 1,8 милијарди динара.**

Агенција за енергетику Републике Србије дала је сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цене за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-1/1) за раст МОП-а од 10%. и који је значајно испод захтева и оправданих трошкова ЕМС АД и није довољан да обезбеди превазилажење проблема ликвидности и солвентности. Напомињемо да су категорије тарифе које бележе највећи раст (трошкови губитака у преносном систему, трошкови системских услуга и амортизације) остале непромењене.

У Годишњем програму пословања ЕМС АД за јануар 2021. године примењена је тарифа на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије од 31.10.2019. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цене за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 626/2019-Д-02/1), док је за период II-XII 2021. године примењена тарифа на коју је Агенција за енергетику Републике Србије дала је сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цене за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-1/1).

Програм пословања је урађен на принципу повећања ефикасности пословања и принципу рационализације.

На основу сагледаног стања неенергетских објеката који су у власништву ЕМС АД, планирано је да се у 2021. години станови и гараже, за које се оцени да је престала потреба њиховог коришћења

у функцији обављања делатности привредног друштва, отуђе путем продаје запосленима односно трећим лицима чиме би се постигло смањење трошкова (трошкови инвестиционог и редовног одржавања, такси, пореза и сл) и уједно повећање прихода Друштва.

3.2. Физички обим активности у 2020. години и план за 2021. годину

3.2.1. Капацитети ЕМС АД на дан 31.12.2020. године и план за 2021. годину

Капацитете за пренос електричне енергије од произвођача до потрошача, односно за потребе прекограничне размене електричне енергије, обезбеђују далеководи и трансформатори напона 400 kV, 220 kV и 110 kV. Према процени стања на дан 31.12.2020. године капацитети без података за Косово и Метохију, а са ТС Валач, ЕМС АД располаже са 43 постројења и 75 трансформатора, укупне инсталисане снаге од 15.982,50 MVA.

ТС - Капацитети постројења по погонима са проценом стања на дан 31.12.2020. године и план за 2021. годину без података за Косово и Метохију са ТС Валач:

Преносни однос	Погон преноса	Бр постројења	Бр постројења	Бр трансформ	Бр трансформ	Инстал. снага	Инстал. снага
		31.12. 2020	План 2021	31.12. 2020	План 2021	31.12. 2020	План 2021
		(ком)	(ком)	(ком)	(ком)	(MVA)	(MVA)
400/x	БЕОГРАД	9	9	11	11	3.900,00	3.900,00
	БОР	2	2	2	2	450,00	600,00
	ВАЉЕВО						
	КРУШЕВАЦ	2	2	4	4	1.200,00	1.200,00
	НИШ	3	3	6	6	1.900,00	1.900,00
	НОВИ САД	4	5	7	8	2.300,00	2.600,00
	УКУПНО	20	21	30	31	9.750,00	10.200,00
220/x	БЕОГРАД	5	6	12	12	2.700,00	2.700,00
	БОР						
	ВАЉЕВО	5	6	8	9	1.081,50	1.231,50
	КРУШЕВАЦ	2	2	4	4	800,00	800,00
	НИШ						
	НОВИ САД	2	1	5	4	900,00	750,00
	УКУПНО	14	15	29	29	5.481,50	5.481,50
110/x	БЕОГРАД	6	10	7	7	483,50	483,50
	БОР	1	2	1	1	10,00	10,00
	ВАЉЕВО	1	1	3	3	83,00	83,00
	КРУШЕВАЦ			2	2	63,00	63,00
	НИШ						
	НОВИ САД	0	1	1	1	20,00	20,00
	ОБИЛИЋ	1	1	2	2	91,50	91,50
УКУПНО	9	15	16	16	751,00	751,00	

У	БЕОГРАД	20	25	30	30	7.083,50	7.083,50
К	БОР	3	4	3	3	460,00	610,00
У	ВАЉЕВО	6	7	11	12	1.164,50	1.314,50
П	КРУШЕВАЦ	4	4	10	10	2.063,00	2.063,00
Н	НИШ	3	3	6	6	1.900,00	1.900,00
О	НОВИ САД	6	7	13	13	3.220,00	3.370,00
	ОБИЛИЋ	1	1	2	2	91,50	91,50
	УКУПНО	43	51	75	76	15.982,50	16.432,50
Објекти под управом УНМИК-а на КиМ							
	400/х ОБИЛИЋ УНМИК		1		2	800	
	220/х ОБИЛИЋ УНМИК		3		4	600	
	110/х ОБИЛИЋ УНМИК		2		4	91,5	
	УКУПНО УНМИК		6		10	1.491,50	

До краја 2021. године, у односу на стање 31.12.2020. године, капацитети ЕМС АД ће се повећати у броју објеката и стању капацитета и то:

Објекти 400kV:

- Подизање напонског нивоа ТС Србобран на 400/110kV са трансформацијом 1 x 300MVA,
- Замена ЕТ 150MVA са ЕТ 300 MVA на ТС Бор 2.

Објекти 220kV:

- Пуштање у рад ТС 220/110 kV Бистрица са трансформацијом 1 x 150 MVA,
- Стављање у погон РП ТЕТО Панчево 220kV,
- Прелазак ТС Србобран на напонски ниво (400 kV) и гашење трансформације 220/110kV.

Објекти 110 kV:

- Преузимање ПРП Пландиште 1 – прикључење ВЕ,
- Преузимање ПРП Бор 4,
- Преузимање ТЕ ТО Нови Сад на основу примопредаје објеката по Закону о енергетици,
- Преузимање ЕВП Бргуле на основу примопредаје објеката по Закону о енергетици,
- Преузимање РП ТЕ Костолац на основу примопредаје објеката по Закону о енергетици,
- Преузимање РП ТС Београд 32 на основу примопредаје објеката по Закону о енергетици.

Далеководи

Процена укупне дужина далеководне мреже у ЕМС АД на дан 31.12.2020. године износи 10.861,12 километара. Без података за Косово и Метохију дужина далековода износи 9.808,89 km.

ДВ ЕМС АД - дужина далековода са стањем на дан 31.12.2020. године

Подручје преносног система	110 на 35 kV		110 kV			220 kV		400 kV		Укупно 31.12.2020. km
	I систем. km	II систем. km	I систем. km	II систем. km	III систем. km	I систем. km	II систем. km	I систем. km	II систем. km	
Београд	0,00	41,12	781,34	522,78	1,47	255,51	87,72	363,42	175,29	2.228,65
Бор	25,87	34,92	449,92	48,91	0,00	0,00	0,00	235,78	0,00	795,40

Ваљево	15,70	0,00	787,92	227,39	0,00	940,32	15,38	0,00	0,00	1.986,71
Крушевац	58,70	0,00	863,93	104,71	0,00	266,65	0,00	310,28	0,00	1.604,27
Ниш	44,33	10,28	587,90	80,12	0,00	0,00	0,00	226,53	0,00	949,16
Нови Сад	0,00	0,00	1.414,18	76,13	0,00	217,08	0,00	484,69	2,82	2.194,90
Обилић-ЕМС	0,00	0,00	49,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	49,80
ЕМС без КиМ	144,60	86,32	4.934,99	1.060,04	1,47	1.679,56	103,10	1.620,70	178,11	9.808,89
Обилић-УНМИК	0,00	0,00	563,05	14,52	0,00	285,02	9,99	179,65	0,00	1.052,23
Укупно	144,60	86,32	5.498,04	1.074,56	1,47	1.964,58	113,09	1.800,35	178,11	10.861,12

У односу на стање 31.12.2020. године планирано је повећање капацитета далеководне мреже у 2021. години у дужини од око 174,19 km и то:

Подручје преносног система Београд:

- ДВ 110 kV бр. 1128/1 ТЕ Костолац А - ТС Рудник 1 - преузимање, дужине око 12,77 km,
- ДВ 110 kV бр. 1128/2 ТС Рудник 1 - ТС Рудник 2 - преузимање, дужине око 6,37 km,
- ДВ 110 kV ТС Београд 5 – ТС Стара Пазова, увођење у ТС Београд 5, дужине нове трасе око 2x0,5 km и рушење постојеће дужине око 1x0,48 km,
- ДВ 220 kV ПРП 220 kV ТЕТО Панчево – ТС НИС, дужине око 2x1 km,
- ДВ 220 kV ПРП 220 kV ТЕТО Панчево – ТС ХИП, дужине око 2x1 km.

Подручје преносног система Ваљево:

- ДВ 110 kV бр. 1242 ТС Лазаревац – ТС Љиг - преузимање, дужине око 18,9 km,
- ДВ 220 kV бр. 266 ТС Пожега – ТС Пљевља, увођење у ТС Бистрица, дужине нове трасе око 1x3,6 km и рушење постојеће дужине око 1x1,05 km,
- ДВ 110 kV бр.107/2 ТС Тамнава Западно Поље - ТС Ваљево 3, увођење у ТС Уб, дужине око 2x8,2 km,
- ДВ 220 kV бр. 203/2 ТС Бајина Башта – ХЕ Бистрица, увођење у ТС Бистрица, дужине нове трасе око 1x17,6 km и рушење постојеће дужине око 1x1,9 km,
- ДВ 110 kV бр. 134/2 ХЕ Златибор -Кокин Брод, увођење у ТС Бистрица, дужине нове трасе око 1x11,2 km и рушење постојеће дужине око 1x5,9 km.

Подручје преносног система Крушевац:

- Изградња 400kV далековода Крагујевац 2 – Краљево 3, дужине око 60 km
- ДВ 110 kV бр. 1227 ТС Јагодина 3 - ТС Јагодина 4 - преузимање, дужине око 4,06 km,
- ДВ 110kV бр.123/2 ТС Аранђеловац – ТС Топола, увођење у ТС Аранђеловац (2x2,4 km),
- ДВ 110 kV бр.1184 ТС Нови Пазар 1 – ТС Тутин реконст.и доградња, прелазак на 110 kV,

Подручје преносног система Ниш:

- Расплет 110 kV далековода код ТС Ниш 5, дужине око 2 x 0,6 km

Подручје преносног система Бор:

- ДВ 110 kV бр.148/2 Бор 2 – Зајечар 2, увођење у ПРП Бор 4, дужине нове трасе око 1x8,4 km и рушење постојеће дужине око 1x0,25 km

Подручје преносног система Нови Сад:

- ДВ 400 kV бр. 444 ТС Нови Сад 3 – ТС Суботица 3, увођење у ТС Србобран, (2x6,8 km)
- Реконструкција ДВ бр.217/2 Србобран – Нови Сад 3 испред ТС Нови Сад 3, прелазак на 110 kV, дужине нове трасе око 1x1,2 km и рушење постојеће дужине око 1x0,17 km,
- Расплет 110 kV далековода код ТС 400/110 kV Србобран – увођење ДВ бр.217/2 Србобран – Нови Сад 3 и ДВ бр.127/2 Србобран – Нови Сад 3 по новом 110kV уводном далеководу у ТС Србобран, дужине нове трасе око 2x1 km и рушење постојеће дужине око 2x1,58 km.

ДВ ЕМС АД - дужина далековода са стањем на дан 31.12.2021. године

Подручје преносног система	110 на 35 kV		110 kV			220 kV		400 kV		Укупно 31.12.2021 km
	I систем. km	II систем. km	I систем. km	II систем. km	III систем. km	I систем. km	II систем. km	I систем. km	II систем. km	
Београд	0,00	41,12	800,00	523,78	1,47	255,51	91,72	363,42	175,29	2.252,31
Бор	25,87	34,92	458,07	48,91	0,00	0,00	0,00	235,78	0,00	803,55
Ваљево	15,70	0,00	812,12	243,79	0,00	958,57	15,38	0,00	0,00	2.045,56
Крушевац	33,05	0,00	893,64	109,51	0,00	266,65	0,00	370,28	0,00	1.673,13
Ниш	44,33	10,28	587,90	81,32	0,00	0,00	0,00	226,53	0,00	950,36
Нови Сад	0,00	0,00	1.442,32	78,13	0,00	186,81	0,00	484,69	16,42	2.208,37
Обилић-ЕМС	0,00	0,00	49,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	49,80
ЕМС без КиМ	118,95	86,32	5.043,85	1.085,44	1,47	1.667,54	107,10	1.680,70	191,71	9.983,08
Обилић-УНМИК	0,00	0,00	563,05	14,52	0,00	285,02	9,99	179,65	0,00	1.052,23
Укупно	118,95	86,32	5.606,90	1.099,96	1,47	1.952,56	117,09	1.860,35	191,71	11.035,31

Каблови

Процењена дужина кабловске мреже у ЕМС АД на дан 31.12.2020. године износи 53,95 километара.

КБ ЕМС АД - дужина каблова са стањем на дан 31.12.2020. године

Погон преноса	35 kV	110 kV	Укупно 31.12.2020.
Београд		45,54	45,54
Крушевац	2,80	5,60	8,40
УКУПНО	2,80	51,15	53,95

У односу на стање 31.12.2020. године планирано је повећање капацитета кабловске мреже у 2021. години у дужини од око 3,44 km:

- Кабл 110 kV ТС Београд 45 – ТЕТО Нови Београд, изградња новог кабловског вода, дужине око 4,58 km, због изградње овог вода привремено се напушта траса КБ 110 kV бр. 172/2 ТС Београд 45 – ТЕТО Нови Београд у дужини 5,33 km;
- Кабл 110 kV ТС Нови Сад 5 – ТС Нови Сад 7, изградња новог кабловског вода у дужини од 3,90 km.
- Увођење КБ 110 kV бр. 172/1 ТС Београд 6 – ТС Београд 45 у ТС Београд 47 2x0,15 km.

КБ ЕМС АД - дужина каблова – план за 2021. годину

Погон преноса	35 kV	110 kV	Укупно 31.12.2021.
Београд		45,09	45,09
Крушевац	2,80	5,60	8,40
Нови Сад		3,90	3,90
УКУПНО	2,80	54,59	57,39

3.2.2. Процена испоруке електричне енергије за 2020. годину и план за 2021. годину

Електроенергетским билансом Републике Србије се дефинишу годишње потребе за енергијом, односно енергентима како би се обезбедило поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање крајњих купаца. ЕМС АД Београд као један од учесника у изради Енергетског биланса Републике Србије, одговоран је за достављање података из делокруга свог рада:

1. Основе на којим се заснива електроенергетски биланс:
 - потрошња електричне енергије,
 - пријем и предаја електричне енергије другим електроенергетским системима на месечном нивоу,
 - планирана производња електричне енергије,
 - процењена вредност електричне енергије за надокнаду губитака на месечном нивоу.
2. Претпоставке и услови за остваривање електроенергетског биланса и одговарајуће мере пословне, економске и енергетске политике:
 - ЕМС АД Београд ће обезбедити висок степен ефикасности и одговорности у функцији одржавања погонске спремности преносних капацитета која омогућава остваривање билансиране производње електричне енергије, стабилно функционисање електроенергетског система и уредно снабдевање потрошача.
 - ЕМС АД Београд ће у сарадњи са надлежним органима наставити са унапређивањем ефикасности и функционалне повезаности електроенергетског система и тржишта електричне

енергије уз уважавање економских и еколошких апеката како би се наставила започета консолидација и укључивање у регионално тржиште електричне енергије

Процена испоруке електричне енергије за 2020. годину.

На основу остварења у 2020. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, процењује се да ће преузета електрична енергија износити 47.072,5 GWh. Без података за Косово и Метохију, укупно процењена преузета електрична енергија са транзитом износи 40.237,3 GWh и мања је 2 % у односу на планирану за 2020. годину.

На основу остварења у 2020. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, губици у преносу електричне енергије за 2020. годину процењују се у износу од 789 GWh без података за Косово и Метохију и мањи су за 6% у односу на планиране у 2020. години, односно за 51 GWh. Процењена стопа губитака износи 1,96 % и мања је за 4%, у односу на планирану за 2020. годину.

На основу остварења у 2020. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, процењује се да ће се, рачунато са транзитом, потрошачима испоручити електрична енергија од 46.283,4 GWh, односно 39.448,2 GWh без података за Косово и Метохију што је мање за 2 % у односу на планирану испоруку за 2020. годину.

План испоруке без података за подручје Косова и Метохије

Опис	План 2020	Процена 2020	Индекс Проц/План
Преузета ел.енергија (GWh)	41.109	40.237	98
Губици у преносу (GWh)	840	789	94
Испоручена ел.енергија (GWh)	40.269	39.448	98
Стопа губитака у преносу (%)	2,04	1,96	96

План испоруке са подацима за подручје Косова и Метохије*

Опис	План 2020	Процена 2020	Индекс Проц/План
Преузета ел.енергија (GWh)	47.464	47.072	99
Испоручена ел.енергија (GWh)	46.624	46.283	99

*Не располажемо подацима о губицима у преносу на подручју Косова и Метохије

Планиране испоруке електричне енергије за 2021. годину

Програмом пословања ЕМС АД Београд за 2021. годину, предвиђа се преузета електрична енергија у износу од 47.529,09GWh. Без података за Косово и Метохију, укупно планирана преузета електрична енергија са планираним транзитом износи 40.539,09 GWh.

Губици у преносу електричне енергије се планирају у износу од 827 GWh без података за Косово и Метохију. Планирана стопа губитака износи 2,04 %.

Процењује се да ће се, рачунато са транзитом, потрошачима испоручити електрична енергија од 46.702,08 GWh, или 39.712,08 GWh без података за Косово и Метохију.

У 2021. години планира се транзит у износу од 5.088 GWh (без података за Косово и Метохију).

Електроенергетски биланс испоруке електричне енергије за 2021. годину - подаци за Републику Србију без података са Косова и Метохије у GWh

р.б.	Опис	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1	Укупно преузето од произвођача у Србији без КиМ	3.404	3.123	3.175	2.939	2.614	2.478	2.666	2.701	2.625	2.840	3.168	3.529	35.261
2	Преузето из суседних система	617	492	515	435	384	408	379	397	368	434	397	453	5.278
3 (1+2)	Укупно преузета енергија (улаз у систем)	4.022	3.615	3.690	3.374	2.997	2.886	3.045	3.098	2.993	3.274	3.565	3.982	40.539
4	Губици у преносу	83	75	80	71	66	63	63	59	56	59	72	80	827
5 (3-4)	Испорука електричне енергије	3.939	3.540	3.610	3.303	2.931	2.823	2.982	3.039	2.937	3.215	3.493	3.902	39.712
6	Од тога транзит	460	492	515	435	384	408	379	397	368	413	397	442	5.089

Електроенергетски биланс испоруке електричне енергије за 2021.годину - подаци за Републику Србију са подацима за подручје Косова и Метохије у GWh

р.б.	Опис	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1	Укупно преузето од произвођача у Србији	3.984	3.623	3.735	3.499	3.194	3.028	3.066	3.121	3.125	3.370	3.628	4.079	41.451
2	Преузето из суседних система	797	607	570	435	394	413	439	432	373	429	537	653	6.078
3 (1+2)	Укупно преузета енергија (улаз у систем)	4.782	4.230	4.305	3.934	3.587	3.441	3.505	3.553	3.498	3.799	4.165	4.732	47.529
4	Губици у преносу	83	75	80	71	66	63	63	59	56	59	72	80	827

5 (3-4)	Испорука електричне енергије	4.699	4.155	4.225	3.863	3.521	3.378	3.442	3.494	3.442	3.740	4.093	4.652	46.702
6	Од тога транзит	540	585	570	435	394	413	439	432	373	429	537	532	5.678

План испоруке без података за подручје Косова и Метохије

Опис	План 2021	Процена 2020	Остварење 2019	Индекс 21/20
Преузета ел.енергија (GWh)	40.539	40.237	39.640	101
Губици у преносу (GWh)	827	789	806	105
Испоручена ел.енергија (GWh)	39.712	39.448	38.834	101
Стопа губитака у преносу (%)	2,04	1,96	2,03	104

План испоруке са подацима за подручје Косова и Метохије*

Опис	План 2021	Процена 2020	Остварење 2019	Индекс 21/20
Преузета ел.енергија (GWh)	47.529	47.072	45.985	101
Испоручена ел.енергија (GWh)	46.702	46.283	45.179	101

*Не располажемо подацима о губицима у преносу на подручју Косова и Метохије

3.3. Процена финансијских показатеља за 2020. годину

3.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2020. године (пројекција)

Пројекција билансних позиција урађена је на основу процењених инвестиционих улагања, планираних колаудација инвестиција у току, процењене набавке основних средстава, пројектованих трошкова амортизације, процењеног нето добитка, пројектованог стања обртних средстава и осталих обавеза из пословања у последњем кварталу 2020. године.

Активна

Према процени стања на дан 31.12.2020. године средства предузећа (актива) износе 94,7 милијарди динара и 5% су већа од планираних.

Стална имовина 31.12.2020. године износи 88,6 милијарде динара и за 1% је мања од планиране највише због мањег процењеног стања на билансној позицији некретнине, постројења и опрема.

Обртна имовина 31.12.2020. године износи 6,1 милијарди динара, што је за 5,1 милијарде динара више у односу на план. Одступања на овој билансној позицији се јављају услед позитивних одступања на позицијама друга потраживања, готовински еквиваленти и готовина, као и активна временска разграничења.

Пасивна

Према процени стања 31.12.2020. године извори средстава (пасива) износе 94,7 милијарди динара и за 5% су већи од планираних.

Капитал 31.12.2020. године износи 62,7 милијарди динара и за 3% је већи у односу на планирани.

Дугорочна резервисања и обавезе 31.12.2020. године износе 12,5 милијарди динара и за 3% су мања од планираних.

Краткорочне обавезе 31.12.2020. године износе 15,3 милијарди динара и веће су за 22% у односу на планиране. До одступања на овој билансној позицији је дошло због већег процењеног стања на билансној позицији пасивна временска разграничења у односу на планирану.

Биланс стања је статички извештај (извештај на дан) услед чега је планирање билансних позиција сложено.

Образац биланса стања налази се у прилогу овог Програма.

3.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2020. год. (пројекција)

Р. бр.	Опис (у 000 дин)	План 2020	Процена 2020	Индекс
	1	2	3	4/3*100
1	Пословни приходи	24.517.006	23.322.378	95
2	Финансијски приходи	67.777	84.618	125
3	Остали приходи	166.500	216.023	130
Укупно приходи		24.751.283	23.623.020	95
1	Пословни расходи	23.901.164	22.108.442	92
2	Финансијски расходи	302.578	276.184	91
3	Остали расходи	44.541	223.690	502
Укупно расходи		24.248.283	22.608.316	93
1	Резултат пословних прихода и расхода	615.842	1.213.936	197
2	Резултат финансијских прихода и расхода	-234.801	-191.565	82
3	Резултат осталих прихода и расхода	121.959	-7.667	-6
Укупан добитак/губитак пре опорезивања		503.000	1.014.704	202

Процењени резултат пословања пре опорезивања за 2020. годину износи 1.015 милиона динара што је 2 пута више од планираног резултата. На процењени позитиван резултат пословања утицао је однос пословних прихода и расхода.

Процењени укупни приходи за период I-XII 2020. године у односу на планиране мањи су за 5%, односно 1,19 милијарде динара највише због прихода од балансне енергије који су мањи у односу на планиране за 1,18 милијарде динара.

Процењени укупни расходи за 2020. годину износе 22,6 милијарди динара и за 1,6 милијарди динара су мање остварени у односу на план 2020. године.

Основни разлог мање остварених пословних расхода од планираних је мање процењени расходи од балансне енергије као и мање процењени трошкови електричне енергије за покриће губитака у преносној мрежи, како у количини (за 39 GWh), тако и по просечној пондерисаној цени по којој су набављани.

Приход и расходи по основу балансне енергије регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове приходе и расходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Од 01. јула 2018. године ЕМС АД набавку електричне енергије за надокнаду губитака у преносном систему врши у складу са комерцијалним уговорима без потпуног снабдевања организовањем аукција преко електронске Аукционе платформе. Недостајућу количину електричне енергије ЕМС купује на организованом дан-унапред тржишту електричне енергије у Србији (SEEPEx)

План трошкова набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу је урађен у складу са Законом о енергетици по којем се електрична енергија за покриће губитака у преносу купује на тржишту и на које ЕМС нема утицај.

3.3.3. Извештај о токовима готовине за 2020. год. (процена) дат је у прилогу овог програма

Најзначајнији утицај у 2020. години на токове готовине Акционарско друштво Електро mreжа Србије имаће:

- 5,2 милијаради динара нето прилива готовине из пословних активности,
- 5,5 милијарди динара нето одлива готовине из активности инвестирања,
- 1,04 милијарди динара нето одлива готовине из активности финансирања на име отплате кредита у земљи и иностранству.

3.4. Спроведене активности за унапређење процеса пословања у 2020. години

1. Унапређење и пуштање у рад новог GE SCADA/EMS система у Националном диспечерском центру

Систем за даљински надзор и управљање електроенергетским системом - SCADA/EMS у Националном диспечерском центру (НДЦ) је примарни систем за диспечере чијим коришћењем се постиже поуздано и ефикасно управљање преносним системом и испуњава стратешки циљ EMC АД . **Током 2020. године завршена је имплементација и интеграција унапређеног GE SCADA/EMS система у НДЦ и систем је успешно стављен у продукцију.**

2. Унапређење SAP система кроз имплементацију S4/HANA решења

S4/HANA је редизајнирано решење које, са потпуно новим техничким концептом, поједностављује и оптимизује модел чувања података. Имплементација овог решења обезбедила је: Рад у реалном времену – **Концепт меморијских табела вишеструко увећава брзину обраде података и омогућава увид у све трансакције**, а процес се одвија без касније заказаних операција; Аналитичко извештавање - **Даје брже и квалитетније информације неопходне за доношење стратешких одлика**; Fiori платформу – Нови кориснички интерфејс **омогућава бржи преглед и претраге, приступ са мобилних уређаја.**

3. Имплементација ГИС система

Надограђена ИНОВА ГИС платформа обезбеђује ефикасну подршку управљању, одржавању, планирању, пројектовању и даљем развоју ЕЕС-а. Користи од имплементације и коришћења EMC ГИС, између осталог огледа се и у интеграцији са другим информационим системима (SAP, IPS, SCALAR, ТИС чиме се омогућује **бољи приступ информацијама и ефикасније управљање процесима**, како у техничком, тако и пословном делу Предузећа); **интеграцији са екстерним информационим системима и размени података са њима** (Републички геодетски завод (РГЗ)); **преузимању података и подлога од екстерних сервиса** (бесплатни сателитски снимци, катастарске парцеле, путна мрежа, метеоролошке прогнозе, апликација за праћење грмљавинске активности ...); **једноставном приступу и коришћењу независно од локације, радног места и обучености** (стручне спреме); праћењу утицаја ЕЕС на животну средину; знатно смањење у рада са папирном графичком документацијом.

4. Унапређење телекомуникационог система

У 2018. години покренут је пројекат имплементације DWDM система у EMC АД, а завршен је у четвртм кварталу 2020. године. Овим пројектом је на 17 објеката EMC инсталирана опрема која користи модерну DWDM технологију за пренос корисничких података, чиме је **омогућена комуникација са интерконективним тачкама и пренос велике количине података** (10 Gbit/s). Имплементацијом овог система омогућава се вишеструко боља искоришћеност

телекомуникационе оптичке мреже кроз могућност доделе капацитета одређеним сервисима и преноса велике количине података.

5. Пројекат проширења WAMS система

WAMS систем омогућава диспечерима НДЦ надзор динамичких карактеристика система и детекцију осцилација у ЕЕ систему. **Проширење овог система је повећало ефикасност и унапредило безбедност рада ЕЕ система.**

6. Интегрисани електронски диспечерски дневник

Резултат спровођења овог пројекта **је јединствени кориснички интерфејс, унос информације на једном месту и ауторизација уноса података у појединим сегментима.** Пројектом је омогућено електронско вођење дневника на трафостаницама и разводним постројењима (имплементирана нова апликација Погонски дневник), као аутоматизација уноса догађаја из Дневника НДЦ у Погонски извештај и из Погонског дневника у Дневник РДЦ. Имплементиран је механизам аутоматског обавештавања – генерисања и слања Извештаја о смени приликом примопредаје смена у сва три дневника.

7. Унапређење безбедности током рада са удаљене локације

Током 2020. године имплементиран је **софтвер за двофакторску аутентификацију корисника информационог система који за рад са удаљене локације користе VPN.** Осим стандардних параметара за логовање (корисничко име и лозинка), при повезивању на рачунарску мрежу ЕМС АД, од корисника се захтева унос додатног ПИН-а који се аутоматски генерише на мобилном телефону. Променљиви ПИН на мобилном телефону представља други фактор за проверу идентитета корисника. Без поседовања унапред дефинисаног физичког уређаја није могуће остварити везу са рачунарском мрежом ЕМС АД иако су доступни стандардни подаци за логовање. **Ово је посебно значајно услед повећане потребе за радом од куће током епидемије заразне болести Covid-19.**

8. DWH систем за потребе Дирекције за управљање

Обједињавање извора података из различитих трансакционих система омогућило је аутоматизовано и централизовано извештавање крајњих корисника и пословодства. **Унапређен је претходни систем извештавања** (делимично заснован на excel-у) уз могућност самосталног коришћења модела података ради добијања жељених агрегација најдетаљнијих података као и прављење различитих упоредних анализа комбиновањем више извора података.

9. Уведена нова решења за вирuellно складиштење важних података

Током 2020. реализована је виртуелизација инфраструктуре за складиштење пословних података (storage), чиме је постигнута **једноставнија контрола уређаја различитих произвођача, проширен капацитет за смештање података и убрзан рад постојећих система**. Нова платформа је заснована на хардверским и софтверским ресурсима најновије генерације чиме је унапређена поузданост и брзина рада платформе за складиштење пословних података.

10. Извођење стабилних система за детекцију и дојаву пожара

Изведени су нови стабилни системи за детекцију и дојаву пожара са адресабилним централама у Пословној згради Погона Београд, ТС Београду 4 и ТС Београд 17. **Систем детекције и дојаве пожара бржим детектовањем и реаговањем знатно утиче на смањење ризика од појаве пожара и настајања материјалне штете**, што утиче на сигурност објеката, а самим тим и на већу безбедност запослених.

11. Софтвер за вођење послова БЗР и ЗОП

Уведен је софтвер за вођење послова БЗР и ЗОП који је унапредио процес рада у Служби за БЗР и ЗОП, тако што **обезбеђује синхронизацију матичних података са САП системом, омогућава вођење свих законских евиденција**, као и креирање свих потребних извештаја.

12. Повећање компетентности запослених кроз циљане едукације

У складу са континуираном едукацијом запослених, услед актуелне епидемиолошке ситуације, пажња је усмерена на обучавање у области управљања у кризним ситуацијама, кризни менаџмент и кризну комуникацију. Такође, за запослене у основној делатности, који су посебно погођени епидемиолошком ситуацијом у смислу континуираног рада у току ванредног стања, **едукација је фокусирана на реаговање у стресним ситуацијама и превазилажење кризе** – развијање отпорности

13. Усклађивање унутрашње организације и систематизације послова у Дирекцији за управљање преносним системом – Сектору РДЦ са Пројектом „Даљинско управљање“

У септембру 2020. године урађена је измена – **нова унутрашња организација и систематизација** послова у Сектору Регионални диспечерски центар, у којем су формиране три самосталне службе РДЦ и две службе РДЦ. Нова унутрашња организација послова и систематизација нових послова у Сектору РДЦ, урађена је ради усклађивања са Пројектом „Даљинско управљање“ на трафостаницама ЕМС АД Београд.

14. Усклађивање пословања са новим Законом о заштити податка о личности

С обзиром на то да је је уведен нови правни оквир за заштиту података о личности, те да је 21. новембра 2019. године почео да се примењује Закон о заштити података о личности, неопходно је било у потпуности ускладити пословање Друштва са новинама у области заштите података о личности. Током прошле и ове године реализовали смо низ активности у циљу подизања свести о значају заштите података о личности и **извршили прелиминарно мапирање пословних процеса у оквиру којих се врши обрада података о личности. Именовано је Лице за заштиту података о личности на нивоу Друштва. Формирана је радна група** сачињена од представника свих организационих целина који су учествовали у поменутом мапирању пословних процеса и који су претходно прошли неопходну едукацију на ову тему. Након ових почетних активности, започели смо формално и Пројекат усклађивања свих пословних процеса и аката са нормативом у области заштите података о личности што подразумева и предузимање низа техничких, правних, кадровских и организационих мера.

15. Усклађивање са законском регулативом у области јавних набавки

Током 2020. године **процеси** у оквиру Сектора за набавке и праћење реализације уговора организовани су и **усклађени за новом законском регулативом која је сама по себи значајно унапредила област јавних набавки у Републици Србији.**

Примена новог Закона о јавним набавкама, има за последицу значајно смањење и поједностављивање поступака у области јавних набавки, смањење администрације, ниже трошкове, олакшан надзор, бољу прегледност података, стандардизацију поступка, као и лакшу и транспарентнију комуникацију и размену података у поступцима набавки који се спроводе електронским путем на новом Порталу јавних набавки.

ЕМС АД је успешно одговорио на захтеве новог закона. Током 2020. године, и поред ситуације проузроковане пандемијом, **унапређени су процеси у области јавних набавки** усклађивањем истих са законском регулативом и позитивноправним прописима Републике Србије.

16. Унапређење процеса планирања набавки кроз интерне обуке

Процес планирања набавки унапређен је кроз интерне обуке које су организоване за организационе јединице носиоце планирања, а којима је указано на значај и начин спровођења испитивања и истраживања тржишта у зависности од природе и предмета набавке, а све у циљу прикупљања релевантних података и добре припреме и планирања поступка.

Одржане су обуке за рад на новом Порталу јавних набавки **и сачињен је модел конкурсне документације чиме је могућност грешке приликом израде на Порталу минимизирана.**

17. Унапређење квалитета рада интерне ревизије

Деловањем у складу са Међународним стандардима за обављање професионалне праксе интерне ревизије и законском регулативом о интерној ревизији у Републици Србији, независном оценом успостављених интерних контрола, давањем препорука и савета за унапређење система интерних контрола руководству, **интерна ревизија је допринела унапређењу система финансијског управљања и контроле, управљању ризиком и промовисању унапређења пословања ЕМС АД.**

18. Даљинско управљање елементима ЕЕС

У наставку спровођења пројекта, након успешно завшеног Пилот пројекта даљинског управљања ТС Јагодина 4, до краја 2018. године доведена је до краја 1. фаза пројекта – пуштање даљинског управљања ТС Врање 4, ТС Сомбор 3, РП Ђердап 2, ТС Ваљево 3, ПРП Чибук, ПРП Ковачица, ПРП Алибунар и ПРП Кошава, као и припрема РДЦ Београд, Крушевац, Бор, Нови Сад и Ваљево за даљинско командовање високонапонским постројењима. Током 2019. године настављена је интеграција новог концепта и у систем даљинског управљања пуштене су ТС Београд 20, ТС Пожега, ТС Нови Сад 3, ТС Ниш 2 и ТС Лесковац 2.

До краја 2020. године планирано је пуштање у систем даљинског управљања ТС Београд 3, ТС Обреновац, ТС Смедерево 3, ТС Бор 2 (прекидачима), ТС Крушевац 1 и ТС Бајина Башта.

19. Интерни стандард ЕМС 308:2019 – Критеријуми за оцењивање ВН елемената постројења и одређивање приоритета за делимичну / тоталну реконструкцију поља и постројења

Успостављањем овог стандарда и примењеном *методологијом значајно се унапређује процес планирања одржавања високонапонске опреме у складу са њеним стањем.*

Након одржавања високонапонске опреме током 2019. прикупљени су сви релевантни подаци потребни за оцену стања елемената поља на основу којих су добијене оцене стања поља и оцене стања постројења. Добијене оцене су релевантне за делегирање постројења и поља у План развоја за наредни период.

20. Израда Стратегије у области ЗЖС ЕМС АД

Стратегија ЕМС АД у области заштите животне средине до 2025. године представља пресек и преглед актуелног стања, потреба и обавеза ЕМС АД у овој области, као и активности које ће се реализовати до 2025. како би се негативан утицај на животну средину минимизирао, ризици смањили услед превентивног деловања и унапредили сви пословни процеси који имају утицај на ЖС.

Током 2020. г. *приступило се изради пројектног задатка опсежне Студије утицају буке којом би се дефинисале методологије прорачуна и контроле буке од ефекта корине на надземним водовима.*

21. Унапређење процеса рада са SF₆ гасом

Правилна употреба и контрола високонапонске опреме са SF₆ гасом постигнути су уређењем инвентара SF₆ гаса, набавком опреме за манипулацију са минималним технолошким испуштањем у атмосферу као и набавком додатних уређаја за мерење досутих количина SF₆ гаса.

Унапређење у овој области додатно је извршено израдом Елабората Анализа продуката разлагања SF₆ гаса у ВНО и дефинисање начина третмана и збрињавање отпада контаминираних продуката разлагања SF₆ гаса. Овај елаборат има и шири друштвено еколошки значај и истраживачки контекст.

22. Изградња еколошких уљних јама

Након прегледа и испитивања стања постојећих уљних јама, кроз План развоја за наредни период предвиђена је изградња пет еколошких уљних јама (ТС Ђердап 2, ТС Пожега, ТС Ваљево 3, ТС Бор 2, ТС Краљево 3), док су на ТС Крушевац 1 и ТС Србобран у процесу градње. Изградња ових уљних јама биће диктирана и Пројектима реконструкције објеката, а самом изградњом ће се постићи **боље одржавање система уљне канализације на ТС, смањење ризика од ширења пожара, изливања садржаја, загађења земљишта и подземних вода, смањење трошкова одржавања, контроле и мерења, што доводи до минимизирања негативног утицаја на животну средину.**

23. Израда и симулација Планова заштите од удеса за ВВП

Током 2020. године **извршено је ажурирање девет планова заштите од удеса (ПЗУ) за ВВП, док је девет у завршној фази ажурирања** у складу са измењеном законском регулативом и процесом рада. Такође су одржане обуке и извршена тестирања на 2 ТС сходно одобреним ПЗУ, што знатно подиже приправност реаговања, мере превенције спремност, мобилност и оспособљеност структуре запослених у складу са обавезама и одговорностима, као и провере времена потребних за реаговање, маршруте кретања, брзине интерне и екстерне комуникације.

24. Промена концепта одржавања ВВВ водова

Током 2020. године формиран је Пројектни тим са задатаком да се реализује пилот пројекат на територији ППС Београд у циљу промене концепта одржавања високонапонских водова на основу стварног стања елемената високонапонских водова. **Применом новог концепта планирана је равномерније ангажовање запослених ЕМС АД, повећање обима радова на отклањању недостатака и смањење трајања искључења високонапонских водова, а самим тим и повећање поузданости електроенергетског система.** По завршетку пилот пројекта током 2021. године планира се израда Извештаја, на основу ког ће се донети одлука по питању примене новог концепта одржавања на нивоу ЕМС АД.

25. Припрема законске регулативе у области изградње високонапонских далековода (израда националног додатка стандарда СРПС ЕН 50341-2)

У претходном периоду испред ЕМС АД делегирани су представници из различитих организационих целина као вође и чланови подгрупа које учествују у изради националног додатка и који имају задатак да дефинишу техничке нормативе у погледу изградње високонапонских далековода. Истим се **унапређује примена нових технологија и смањује утицај далековода на животну средину.** Усвајањем новог националног додатка иновира се стари Правилник о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV из 1988. године који је базни документ за пројектовање и изградњу далековода у Републици Србији.

26. Уградња нових видео зидова у салама Регионалних диспечерских центара

У диспечерске сале РДЦ монтирају се нови видео зидови за потребе реализације пројекта даљинског командовања из РДЦ, расклопном опремом у објектима ЕМС АД Београд. Током 2020. године спроведена је пуна имплементација даљинског командовања путем камера и видео зидова у РДЦ Београд (ТС Београд 20), РДЦ Бор (РП Ђердап 2) и РДЦ Ваљево (ТС Ваљево 3 и ТС Пожега)

27. SAP BI (Business Intelligence) у Дирекцији за управљање

EMC АД је током 2019. године започео пројекат набавке и имплементације система за пословну интелигенцију са циљем развоја пословних модела и OLAP структура у SAP BW које ће омогућити флексибилно извештавање. Током 2020. године **извршена је имплементација алата за пословну интелигенцију у Дирекцији за управљање преносним системом чиме су анализа података у вези рада преносног система, као и израда извештаја, подигнути на значајно виши ниво**, са циљем доношења правовремених одлука на основу квалитетних података и анализа.

28. Прогноза производње из ОИЕ

У циљу сигурног и поузданог рада ЕЕС-а, успостављен је процес прогнозе производње из ветроелектрана. EMC АД је креирао, на нивоу компаније, базу у којој се спроводи константно прикупљање података са новоприкључених ветроелектрана, како планова рада тако и њихове реализације. Сопственим ресурсима у сарадњи ИКТ и сектора ПАП креирана је веб апликација која обједињује и визуелизује све податке када је реч о до сада прикљученим ветроелектранама.

29. Систем динамичке промене лимита

Током 2019. набављен је систем за динамичку промену лимита на далеководима. Испоручен је хардвер и систем је успешно инсталиран. Испитана је валидност дигиталних сигнала и аналогних мерења и успостављена је размена података који се преносе на SCADA/EMS систем. Циљ набавке новог система је максимално искоришћење капацитета преносног система у различитим временским режимима рада. Конкретно, у делу мреже око ХЕ Ђердап 2, где постоји проблем са евакуацијом енергије, **уграђени су сензори на два најкритичнија распона на ДВ између ТС Неготин и ТС Бор 2 у току 2020 године. То ће утицати на већу еластичност мреже и лакшу реализацију искључења елемената због ремонта на овом подручју.**

30. Локална имплементација „ENTSO-E CGM Program“

Реализоване су све активности које се односе на имплементацију оперативног планирања у складу са ENTSO-E регулативом, а које се односе на оперативност процеса под новим CGMES форматом, коришћење централизованих ENTSO-E платформи, као што су QAS потрал и CGMA апликација. Спроведено је инсталирање најновијих верзија OPDE платформе. Такође, благовремено су спроведене активности у циљу имплементације PCN мреже на коју се EMC АД повезује до краја 2020. према плану ENTSO-E програма. Спроведене су активности из Плана сигурности које се односе на прву фазу одиторског процеса. EMC је током 2020. успешно учествовао у свим тестовима интероперабилности које је организовао ENTSO-E током 2020. године, као и у континуалним „Basic test CGM Building procesa“.

31. Приступање новој OPC/STA платформи

Током 2020. ЕМС АД је потписао Уговор о приступу ENTSO-E OPC/STA софтверу, и тиме испунио предуслове из европске регулативе SOGL-а о координисаном раду са осталим европским TSO-овима. Процес OPC (Operational Planning coordination) подразумева **регионалну сарадњу на размени информација о планираним искључењима у преносном систему**. ЕМС АД је извршио неопходна прилагођавања фајлова и имплементирао недељно достављање података на нову пан-европску OPC платформу.

STA (Short-term adequacy) процес се односи на краткорочну процену адекватности, која се одвија на заједничкоје ENTSO-E платформи. Прорачун се ради на дневном нивоу, односно сваког дана за седам дана унапред. Успостављена безбедна транзиција података на нови формат и нову апликативну платформу. ЕМС АД у координацији са SCC Београд, Регионалним центром за сигурност, учествује у успостављању регионалног прорачуна адекватности, као сегмента пан-европског прорачуна.

32. Централизовано аутоматско управљање напона у преносном систему

Активирањем оптимизационе функционалност SCADA/EMS у НДЦ спроводи се процес аутоматске регулације напона у преносном систему, уз смањење губитака. На основу естимације стања одређује се стање система, затим се врши оптимизација система регулацијом реактивне снаге на генераторима и променом позиција на трансформаторима. **Бенефити од реализације овог пројекта су финансијски (смањење губитака у преносном систему), оперативни (централизовано управљање напонима у преносном систему у реалном времену, најсавременији вид управљања напонима у систему) и регулаторни (омогућавање учешћа осталих учесника у пружању услуге регулације напона као што су обновљиви извори електричне енергије).**

Предуслови за реализацију пројекта су делом у току или су при крају реализације. На ЕМС-овим објектима је у току реализација уградње АРН (аутоматских регулатора напона) на трансформаторима који имају могућност регулације напона под оптерећењем. Пуштањем у погон ових уређаја врши се аутоматска регулација напона на сабирница на основу локалних подешених вредности на регулатору. Обављени су тестови слања сигнала из SCADA/EMS у НДЦ на АРН у TC Врање 4.

3.5. Спроведене активности у области корпоративног управљања у 2020. години

У склопу професионализације у пословању јавним сектором, ЕМС АД као одговорно друштво приступило је модернизацији управљања јавним сектором и од 2017. до 2020. године спроведен је низ активности у циљу што бржег и доследнијег увођења и спровођења корпоративног управљања и то:

- ЕМС је 2017. године израдио и усвојио Кодекс корпоративног управљања као правни предуслов за увођење корпоративног управљања
- С обзиром на то да постојање система интерних контрола у друштву представља кључни процес у остваривању корпоративног , формирана је радна група за ФУК ЕМС АД која је

посветила посебну пажњу даљем унапређењу система финансијског управљања и контроле које пружа подршку у остваривању коорпоративних циљева

- Реализован је 2018.године пројекат „Декомпозиције стратешких циљева на оперативне“ са задатком да се изврши идентификација хијерархијски нижих организационих делова са стратешким циљевима друштва као и да дефинише утицај остварења појединичаних оперативних циљева на стратешке циљеве друштва. Стратешки циљеви декомпоновани су до нивоа служби на најнижих организационих јединица. Даља декомпозиција на ниво индивидуалних циљева планирана је за 2020. годину
- Реализоване су током 2018. и 2019. године радионице на тему Декомпозиције стратешких циљева којима је обухваћено 127 полазника из групације руководиоца (од пословодства до нивоа шефа службе)
- Реализоване су током 2018. и 2019.године радионице на тему „Финансијско управљање и контроле“ којима је обухваћено укупно 416 полазника (196 полазника из циљне групе руководиоца-од пословодства до нивоа координатора одељења и стручњака) као и 213 запослених који су идентификовани као власници одређених процеса. Циљ радионица је подизање свести о преузимању одговорности свих запослених у свом домену рада, а посебно руководиоца, унапређењу културе интерне контроле и упознавању са значајем управљања ризицима за пословање предузећа.
- Током 2020.године, због њихове битности и значаја, започете су и радионице освежавања знања на ову тему
- Завршен је пројекат „Дефинисања и имплементације новог система вредности, норми понашања и стандарда комуникације“ којим је дефинисана жељена нова корпоративна култура усмерена на циљеве и резултате и редефинисане вредности компаније. Током 2019.године израђен је акциони план за имплементацију нове културе и вредности у оквиру кога је спроведен низ активности које су спроведене током 2020. године
- Реализоване су радионице на тему новог модела корпоративне културе којима је обухваћено 179 запослених из групације руководиоца (од пословодства до нивоа координатора одељења и стручњака).
- Пројекат „Стратегија управљања ризицима“ чији исход је Регистар ризика за ЕМС а.д. као и Стратегија за препознавање и праћење ризика.

4.1. Анализа тржишта

Претежна делатност Друштва је пренос електричне енергије и управљање преносним системом која није тржишна већ регулисана делатност.

4.2. Ризици у пословању и мапа управљања ризицима

Процес идентификовања, процене и управљања ризицима је од изузетне важности за ЕМС АД у циљу квалитетног обављања основне делатности и реализације постављених циљева.

Ризици којима је Друштво изложено обухвата више сегмената: примарни (природни), финансијски, оперативни (пословни), спољни, политички, друштвено економски и еколошки.

Изложеност **финансијским ризицима** се огледа у ценовном ризику, кредитном ризику, ризику ликвидности, ризику новчаног тока. Идентификовање, процена и управљање овим ризицима има за циљ сагледавања финансијског положаја ЕМС АД, успешности пословања и токова готовине (МРС 32). Сагледавање финансијских ризика је на временској основи и превасходно има за циљ смањење изложености Друштва овим ризицима.

Основни финансијски инструменти Друштва су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања Друштва, као и дугорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања ЕМС АД.

Девизни ризик

ЕМС АД је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у иностраној валути.

Стабилност економског окружења у којем Друштво послује, у великој мери зависи од мера Владе Републике Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

Набавка електричне енергије за покриће губитака у преносу на тржишту са валутном клаузулом, у складу са Законом о енергетици, има доминантан утицај на финансијски положај предузећа, обзиром да са 21 % учествује у оперативним трошковима Друштва у 2021. години.

Такође, задуженост Друштва по ино кредитима указује на велику осетљивост финансијског положаја Друштва при флукуацији курсева страних валута (евра и УС долара).

Кредитни ризик (управљање потраживањима од купаца и управљање обавезама према добављачима)

ЕМС АД је изложено кредитном ризику који представља ризик да купци неће бити у могућности да дуговања према Друштву измире у потпуности и на време, што би имало за резултат финансијски губитак за Друштво. Изложеност овом ризику ограничена је на износ потраживања од купаца на дан биланса. Најзначајнији купци ЕМС АД су ПД за дистрибуцију ЈП ЕПС.

Друштво доспеле обавезе према добављачима, сагласно Финансијској политици ЕМС АД измирује у уговореном року.

Ризик ликвидности и ризик новчаног тока

Као последица повећања трошкова из редовног пословања на које ЕМС АД нема утицаја (повећање трошкова губитака и системских услуга), капитално интензивног улагања из сопствених извора, отплате наслеђених кредита од стране ЈП ЕПС, уплате добити оснивачу по резултатима из претходних година у износу од 50% и више, и са друге стране повећања прихода по основу повећања цене за приступ систему за пренос електричне енергије (Агенција за енергетику Републике Србије

дала је сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цене за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-І/1). Друштво се додатно задужило потписивањем уговора о револвинг кредиту са следећим банкама:

- 1) У октобру 2019. године потписан је Уговор о револвинг кредиту са Raiffeisen Bankom ad у износу до 7 милиона евра, који је повучен у целости у току 2020. године.
- 2) Са Raiffeisen Bankom је потписан још један уговор 03.09.2020. године у износу до 3,5 милиона евра, који још увек није повучен.
- 3) Са Banca Intesom су дана 13.08.2020. године закључена два Уговора о револвинг кредиту и то:
 - а) Уговор на износ до 3,5 милиона евра
 - б) Уговор на износ до 3 милиона евра, који још увек нису повучени.

Ризик узрокован елементарним непогодама

Временске прилике (јаки олујни и вртложни ветрови, поплаве, клизишта, залеђивање и влажан снег) у Србији, узроковане климатским променама, задњих неколико година, а посебно током 2014. године узроковале су велика и тешка оштећења електроенергетских објеката (далековода и трансформаторских станица) услед продора воде у њих, због клизишта и изузетног механичког оптерећења далековода које је далеко више од њихове пројектоване механичке издржљивости.

За смањење наведених ризика ЕМС АД је набавио монтажну демонтажне стубове, тзв. хаваријске стубове, који омогућавају да се тешко оштећен далековод са поломљеним стубовима пусти под напон, односно врати као привремено саниран да ради у преносној мрежи од неколико до десетак дана. На тај начин ЕМС АД је смањио ризик у пекиду снабдевања потрошача електричном енергијом и ризик по сигурност и поузданост рада преносне мреже.

У појединим случајевима овакве хаварије могу довести и до нерасположивости појединих производних капацитета. Како би се смањили ризици по сигурност снабдевања у оваквим ситуацијама, ЕМС АД са суседним операторима закључује уговоре о размени хаваријске или брзе терцијарне регулационе енергије.

COVID-19 ризик

Ради спречавања појаве епидемије заразне болести, а посебно оне које се односе на спречавање ширења заразне болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 ЕМС АД је предузео мере и активности којима се повећава и унапређује безбедност и здравље запослених. Кроз примену Плана примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести у ЕМС АД и континуираном контролом примене мера насатојаће се да се ризик ширења заразе у објектима ЕМС ад смањи на минимум. Такође, у циљу смањења ризика препознате су неопходне набавке услуга и добра као што су: услуга дезинфекције и чишћења, набавка средстава за дезинфекцију, набавка заштитне опреме (маски и рукавица). Због појаве биолошке штетности извршена је измена и допуна Акта о процени ризик, којом је препозната нова штетност (30.04.2020. године);

4.3. Активности у циљу унапређења корпоративног управљања у 2021. години

Корпоративно управљање обухвата скуп односа између компаније, представника власника капитала и других заинтересованих страна у циљу унапређења пословања и остваривања пословног успеха компаније на дуги рок, а самим тим и задовољењу интереса, пре свега акционара чији је интерес примарни и али и свих других конституената заинтересованих за пословање привредног друштва, поверилаца, запослених, управе, јединице локалне самоуправе и државе у социолошком смислу. Корпоративно управљање обезбеђује структуру путем које се одређују циљеви компаније, као и средства за подстицања тих циљева и праћење резултата.

Увођењем принципа корпоративног управљања, ЕМС АД би оснажио интерне системе контроле доношења одлука, повећао транспарентност резултата доносиоца одлука и повећао ефикасност интерних процеса кроз примену међународно признатих пракси, стандарда и процедура.

ЕМС АД спровео је већи сет активности на успостављању корпоративног управљања које планира да током 2021. године настави и све то ситематизује кроз пројекат, првенствено на следећи начин:

У првом кораку би се именовало руководиоца пројекта из редова највишег руководства (који је обавезно члан управе) и чланови пројектног тима који ће унутар компаније бити одговорни за оперативну имплементацију у свакој области која је предмет анализе.

Затим би се приступило анализи свих интерних аката која регулишу ову област, обавили би се интервјуи са кључним доносиоцима одлука у компанији и на основу тога извршила анализа постојећег стања фокусирана на:

- посвећеност Корпоративном управљању унутар компаније (тон са врха);
- однос са власником;
- скупштина;
- пословодство;
- системи контроле: управљање ризицима, системи интерних контрола, интерна и екстерна ревизија;
- однос са заинтересованим странама, транспарентност, годишњи извештај, поверљиве информације и трансакције са повезаним лицима.

Након извршене анализе постојећег стања, дефинисали би се конкретни циљеви унапређења са конкретним активностима и оптималним решењима за систем Корпоративног управљања компаније који су складу са најбољом праксом. Предлози решења би се презентовали и дискутовали са кључним доносиоцима одлука и након тога кориговали и финализирали.

У наредном кораку израђује се план имплементације и обезбеђује одрживост имплементационог рада. Да би се то постигло, развија се метод који се састоји од обезбеђивања обуке и давања инструмената (конкретни предлози решења и коментари на ревидирана интерна акта) кључним лицима из компаније која ће бити задужена да се постарају да се промена догоди односно да се оперативно имплементира.

Узимајући у обзир да је за увођење Корпоративног управљања, као и промене које оно носи, потребно време – обезбедиће се мониторинг консултаната у трајању од шест месеци по завршетку пројекта.

5. Планирани финансијски показатељи за 2021. годину

5.1. Биланс стања

Биланс стања за 2021. годину пројектован је у складу са: планом инвестиција, основних средстава, стањем обртних средстава, ануитетним планом отплате кредита и осталим обавезама из пословања.

Образац биланса стања за 2021. годину налази се у прилогу овог Програма.

5.2. Биланс успеха

5.2.1. План укупних прихода

Укупан приход планиран за 2021. годину износи 25.324 милиона динара и састоји се из:

Ред. бр	Приходи (000 дин)	План 2020	Процена 2020	План 2021	Индекс
	1	3	3	4	4/3*100
I (1-6)	Пословни приходи	24.517.006	23.322.378	25.130.340	108
1	Приходи од приступа систему за пренос електричне енергије	16.298.868	16.393.098	18.133.211	111
2	Приход од продаје ел. ен. за систем ЕМС (балансна енергија)	4.921.660	3.736.927	3.765.303	101
3	Приходи по ИТС методологији и алокације прекограничних преносних капацитета	2.761.725	2.467.841	2.330.772	94
4	Приходи од прикључака објеката на преносну мрежу	133.279	375.026	454.534	121
5	Приход од услуга трећих лица	92.461	37.084	172.937	466
6	Остали пословни приходи	309.014	312.403	273.583	88
II	Финансијски приходи	67.777	84.618	54.374	64
III	Остали приходи	166.500	216.023	139.000	64
V (I-III)	Укупан приход	24.751.283	23.623.020	25.323.714	107

Пословни приходи

Пословни приход планиран је у износу 25.130 милиона динара и већи је за 1.808 милиона динара, односно 8% у односу на процену за 2020. годину. Пословни приход је већи највише због прихода од приступа систему за пренос електричне енергије који је већи за 1.740 милиона динара због нове цене која се примењује од 01.02.2021. године.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије планиран је у износу од 18.133 милиона динара и утврђен је у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за

пренос електричне енергије и елемената пројектованог електроенергетског биланса за 2021. годину.

Техничке величине на које се примењују цене изведене су из пројектованог електроенергетског биланса за 2021. годину и приказане су у следећем прегледу:

<i>Елементи - мерени и по тарифним ставовима</i>	<i>Једин. мере</i>	<i>Количине за 2021.г.</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.11.2019)</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (24.12.2020)</i>
Одобрена снага	MW	85.404	48,0148	53,9973
Прекомерна снага	MW	603	192,0592	215,9892
Активна енергија - Виша тарифа	MWh	23.061.456	0,3822	0,4222
Активна енергија - Нижа тарифа	MWh	9.473.418	0,1911	0,2111
Реактивна енергија (за $\cos\phi \geq 0,95$)	MVArh	7.081.754	0,1942	0,2099
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos\phi < 0,95$)	MVArh	812.819	0,3885	0,4198

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за јануар 2021. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије од 31.10.2019. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 626/2019-Д-02/1), док је за период II-XII 2021. године планиран према ценама из тарифе на коју је Агенција за енергетику Републике Србије дала сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-1/1).

Према Методологији, снага у цени учествује са 25%, активна енергија са 65% и реактивна енергија са 10%.

Планирани приход од приступа систему за пренос електричне енергије за 2021. годину по тарифним елементима и месецима дат је следећом табелом:

Обрачунска снага	Приход од приступа по месецима и укупно (у мил. дин)												
	361	397	394	391	391	392	394	393	392	393	392	407	4.697
Активна енергија	1.115	1.065	1.073	892	844	822	870	868	843	974	1.046	1.207	11.620
- Виша тарифа	925	883	890	740	701	682	722	720	699	809	868	1001	9.640
- Нижа тарифа	190	181	183	152	144	140	148	148	144	166	178	206	1.980
Реактивна енергија (за $\cos\phi \geq 0,95$)	138	138	138	118	130	144	166	171	154	177	168	175	1.817
Укупно	1.613	1.600	1.605	1.402	1.365	1.358	1.430	1.432	1.389	1.545	1.606	1.790	18.133

Планирана вредност прихода од услуге транзита по ИТС механизму и доделе прекограничних преносних капацитета износи 2.331 милиона динара и мања је за 137 милиона динара у односу на процену ових прихода за 2020. годину.

У 2021. години планира се приход од услуге транзита по ИТС механизму у износу од 306,7 милиона динара, што је за 3 милиона динара мање од процењених за 2020. годину. Овај приход се планира на основу методологије коју је донела Европска комисија и зависи од стања у интерконекцији. ЕМС АД на ове приходе нема утицаја.

ЕМС АД је одговоран за доделу прекограничних преносних капацитета на границама регулационих области ЕМС АД и оператора суседних преносних система. Приходи зависе од енергетске ситуације у окружењу и понуда које дају учесници на аукцијама за доделу капацитета на које ЕМС АД нема утицај. Приход од алокација прекограничних капацитета за 2021. годину планира се у износу од 2.024 милиона динара. Приход од алокација прекограничних капацитета за 2021. годину мањи је за 133,8 милиона динара у односу на процену ових прихода за 2020. годину. Разлог за планирање мањих прихода у односу на претходне године, поред неизвесности и потенцијалних поремећаја у раду тржишта електричне енергије изазваних вирусом covid-19, јесте и чињеница да нису планирани приходи на граници регулационих области ЕМС-КОСТТ. Очекивани изостанак наведених прихода темељи се на околности да према садашњем стању ствари до постизања решења на политичком нивоу, односно до добијања претходне сагласности од стране надлежних државних органа, ЕМС неће моћи да регулише билатералне односе са КОСТТ закључењем сета стандардних уговора о оперативно-техничким активностима, што између осталог повлачи и немогућност алоцирања капацитета.

Приходи по основу балансног механизма, балансне одговорности и купопродаја електричне енергије за компензациони програм ЕМС АД планирани су у износу од 3.765 милиона динара и већи су за 28 милиона динара од процењених за 2020. годину. Приходи по основу балансне енергије регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравњања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове приходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Приход од прикључака на систем за пренос електричне енергије планиран је у износу од 454,5 милиона динара. Ови приходи се односе на:

- разграничење прихода у висини обрачунате амортизације за преузете ветропаркове у укупном износу од 177,4 милиона динара,
- приходе по решењу о одобрењу за снагу за прикључења у износу од 158,2 милиона динара,
- израду планско техничке документације, израде студија прикључења као и праћење градње прикључака у износу од 118,9 милиона динара (ТЕНТ А1 и А2, ХЕ Ђердап, ТЕ Колубара, Чукару Пеки, ВЕ Никине воде, ВЕ Башаид, ВЕ Костолац, ВЕ Пупин, ВЕ Банатско ново село, ХЕ Бистрица, ВЕ Ново село)

Приходи од услуга трећим лицима у 2021. години планирани су у износу од 172,9 милиона динара и односе се на:

- консалтинг услуге у износу од 103,1 милиона динара у вези студије прикључења Украјине и Молдавије на синхронну област континенталне Европе као и студију повезивања Балтичких ТСО на систем континенталне Европе у износу од 20,4 милиона динара,
- приход од продаје хаваријске енергије у износу од 15,4 милиона динара
- приход од услуга за издавање сагласности, техничких и локацијских услова у износу од 14,4 милиона динара,
- приход од продаје прекограничне терцијарне енергије у износу од 9 милиона динара,
- приходе од кординације СММ блока у износу од 4,8 милиона динара,
- приход од услуга одмаралишта 3,8 милиона динара,
- приходе од услуга трећим лицима на домаћем тржишту у износу од 1,9 милиона динара (услуге одржавања и управљања трафо станицом у Макишу за потребе ЈКП Водовод и канализација, услуга механичког и ел. појачања изолације ДВ, остале услуге испитивања и провере функционалности)

Остали пословни приходи планирани су у износу од 273,5 милиона динара и односе се на:

- приходе од донација који представљају амортизовани део основних средстава из донација и истребовани материјал и резервне делове из донација у износу од 213,8 милиона динара,
- издавања у закуп пословног простора у износу од 27,9 милиона динара (ПД Електроисток-Изградња, Електроисток Пројектни Биро, SCC, ЕКС, SEEPЕХ)
- остале пословне приходе (приходе од ЈП ЕПС, SCC, ЕКС, SEEPЕХ по основу префактурисавања режијских и комуналних трошкова, као и приходи по основу издавања гаранције порекла) у износу од 27,8 милиона динара
- приходе од наплате штета од осигурања у износу од 4 милиона динара

Финансијски приходи

Финансијски приходи за 2021. годину планирани су у износу од 54,4 милиона динара.

Остали приходи

У 2021. години остали приходи планирани су у износу од 139 милиона динара.

5.2.2. План укупног расхода

У 2021. години укупан расход планиран је у износу од 23,7 милијарди динара.

Пословни расходи

План пословних расхода је утврђен на основу неопходног обима радова и средстава из плана одржавања, обавезама које проистичу из важећих закона и прописа и склопљених уговора са пословним партнерима.

Планирани обим пословних расхода се утврђује:

Пословни расходи	Основ за план
Трошкови материјала и енергије	По стандардима и нормативима за делатност преноса и управљања преносним системом на основу рационалног обима расхода у функцији извршења плана
Одржавање	Према захтевима за поуздано функционисање ел. ен. капацитета на бази детаљних Планова радова и услуга на одржавању
Осигурање	По уговорима
Обавезе према држави	По законским прописима
Трошкови запослених	Маса за бруто зараде планирана је према Уредби о утврђивању елемената годишњег програма пословања за 2021. годину Владе РС 05 број 110-8035/2020
Амортизација	Према преосталим вековима коришћења имовине на основу Извештаја независног проценитеља
Остали пословни расходи	У складу са економским принципом рационализације пословања

Код планирања пословних расхода поштоване су одредбе Методологије за обрачун цена приступа систему за пренос електричне енергије, примена међународних рачуноводствених стандарда, рачуноводствених политика, усаглашавања планских позиција са контним оквиром и др., што је утицало на ниво појединих позиција трошкова.

Трошкови електричне енергије планирају се у износу од 174,8 милиона динара. У овом износу налазе се трошкови електричне енергије за сопствену потрошњу трансформаторских станица напонског нивоа 220 kv и 400 kv и трошкови електричне енергије за пословне објекте.

Трошак за 2021. годину је пројектован на основу остварења (измерених вредности потрошње на бројилима) у претходним годинама уз цене електричне енергије ове године и претпоставке могуће цене за наредну годину (набавља се на тржишту).

Трошкови набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу планирани су у износу 4.940 милиона динара и на нивоу су процењених за 2020. годину.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I - XII
Количина у GWh	83	75	80	71	66	63	63	59	56	59	72	80	827
Трошкови губитака (у мил.дин.)	539	444	445	360	352	349	373	366	359	390	470	492	4.940

Трошкови балансне енергије, материјала и горива за 2021. године планирани су у износу од 3.856 милиона динара.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање

балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове расходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности планирани су у износу од 3.702 милиона динара и већи су за 1% у односу на процену за 2020. годину.

Трошкови помоћног, канцеларијског и режијског материјала планирани су за 2021. годину у износу од 17,6 милиона динара. Приликом планирања ових материјала, поред потребе за њима, узима се у обзир и стање на залихама материјала набављених претходних година.

Трошкови инвентара планирани су у износу од 13,2 милиона динара и односе се на набавку специјализованог електроенергетичарског алата као и другог алата неопходног за обављање основне делатности предузећа, а који по свом рачуноводственом третману, због мале појединачне вредности имају карактер трошка. Приликом планирања инвентара, поред потребе за њима, узима се у обзир и стање на залихама материјала набављених претходних година.

Трошкови личне заштитне опреме планирани су за 2021. годину у износу од 50,1 милиона динара. Планирани износ у 2021. години је значајно већи од процене јер се највећим делом (34 милиона динара) односи на пренете обавезе из 2020. године. Најзначајније ставке из пренетих обавеза се односе на опрему за личну заштиту за спречавање пада са висине и радну и заштитну одећу. На нове обавезе највише се односи набавка личне заштитне опреме, опреме за обезбеђење места рада, као и набавка заштитних маски за све запослене.

Трошкови горива и мазива за транспортна средства и ауто гума у употреби у плану за 2021. годину су планирани у износу од 79,6 милиона динара.

Трошкови остале енергије у 2021. години планирани су у износу од 17,1 милиона динара.

Трошкови одржавања планирају се за 2021. годину у износу од 1.155 милиона динара. Ови трошкови планирани су у складу са Програмом одржавања капацитета за пренос електричне енергије, према потребама предузећа за нормално обављање послова и уредно снабдевање потрошача електричном енергијом и довођења електроенергетских капацитета у прописано техничко стање и др.

Детаљно образложење трошкова одржавања дато је у оквиру тачке 9.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности.

Трошкови амортизације су планирани у износу од 4.158 милиона динара. Ови трошкови се опрачунавају према рачуноводственим стандардима на бази извршеног предрачуна амортизације на вредност постојећих основних средстава увећаног за амортизацију нових и средстава која ће се активирати у току 2021. године.

Трошкови запослених су планирани у износу 2.999 милиона динара.

Планирани трошкови осигурања износе 242 милиона динара.

Трошкови за обавезе према држави су планирани су према законским прописима у износу од 419,7 милиона.

Порез на имовину у 2021. години планиран је у износу 159,4 милиона динара и већи је за 6% од процењених у 2020. години.

Таксе су планиране у износу од 18,5 милиона динара.

Остале обавезе према држави за 2021. годину планиране су у износу од 20 милиона динара.

Накнада Агенцији за енергетику РС планира се у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије у износу од 125,3 милиона динара.

Накнада за коришћење националних паркова у износу од 93,6 милиона динара односи се на Тару, Фрушку Гору, Мокру Гору, Ђердап, Копаник и Златибор.

Трошкови помоћних (системских) услуга планирани у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије и обрачунавају се у складу са ценом системских услуга које утврђује АЕРС за регулаторни период и ценом системских услуга на тржишту. Ови трошкови у 2021. години планирани су у износу од 3.766 милиона динара и 2% су већи од процењених за 2020. годину.

Остали пословни расходи у 2021. години планирани су у износу од 1.483 милиона динара.

Финансијски расходи

Финансијски расходи су у 2021. години планирани у износу од 255,6 милиона динара.

Остали расходи

У 2021. години остали расходи планирани су у износу од 178,2 милиона динара.

5.2.3 План резултата пословања

У 2021. години предвиђа се укупан бруто добитак у износу од 1.616 милиона динара и то:

- позитиван резултат из пословних односа од 1.857 милиона динара
- губитак из односа финансирања од 201 милиона динара
- негативан резултат из осталих прихода и расхода од 39 милиона динара

Ред. бр	План резултата пословања (у 000 дин)	План 2020	Процена 2020	План 2021	Индекс
	1	2	3	4	4/3*100
I	Пословни приход	24.517.006	23.322.378	25.130.340	108
II	Пословни расход	23.901.164	22.108.442	23.273.793	105
I-II	РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВНИХ ОДНОСА	615.842	1.213.936	1.856.548	153
III	Финансијски приходи	67.777	84.618	54.374	64
IV	Финансијски расходи	302.578	276.184	255.588	93
III-IV	РЕЗУЛТАТ ИЗ ФИНАНСИЈСКИХ ОДНОСА	-234.801	-191.565	-201.214	105
V	Остали приходи	166.500	216.023	139.000	64
VI	Остали расходи	44.541	223.690	178.176	80
V-VI	РЕЗУЛТАТ ИЗ ОСТАЛИХ ОДНОСА	121.959	-7.667	-39.176	511
VII	Укупан приход	24.751.283	23.623.020	25.323.714	107
VIII	Укупан расход	24.248.283	22.608.316	23.707.557	105
VII-VIII	УКУПАН РЕЗУЛТАТ – Добитак пре опорезивања	503.000	1.014.704	1.616.157	159

5.3 Извештај о токовима готовине

Пројекција биланса новчаних токова Акционарско друштво Електромрежа Србије за 2021. годину утврђена је на основу величина из Плана укупног прихода и расхода и садржи у себи елементе плана одржавања, плана набавке основних средстава и плана инвестиција и обавеза по уговореним кредитима. У циљу јасног и реалног исказивања, у пројекцију је укључен податак који се односи на планирано стање готовине на почетку обрачунског периода, а приливи и утрошци средстава планирани су по основу динамике наплате потраживања од купаца, динамике плаћања обавеза према добављачима за текуће и инвестиционе активности, измирење обавеза према држави, годишњи зајам запосленима по основу члан 50. Колективног уговора за ЕМС, измирење кредитних обавеза према плановима отплате ануитета као и инвестирање у куповину додатних акција ЦГЕС у складу са Актом Владе П 05 број 00-411/2020 од 29.12.2020. године.

5.4. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије

Агенција за енергетику утврдила је методологије којима се регулише начин одређивања цена електричне енергије и гаса за тарифне купце, затим производње, преноса и дистрибуције електричне енергије, дистрибуције и транспорта природног гаса, као и транспорта нафте и деривата нафте. Методологијама се стварају претпоставке за транспарентан рад свих регулисаних енергетских субјеката у области формирања цена и раздвајању делатности, тако да се спречава преливање трошкова.

Према Закону о енергетици, сагласност на цене за приступ систему за пренос електричне енергије даје Агенција за енергетику Републике Србије.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за јануар 2021. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије од 31.10.2019. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 626/2019-Д-02/1), док је за период II-XII 2021. године планиран према ценама из тарифе на коју је Агенција за енергетику Републике Србије дала сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-1/1).

Преглед цена по тарифним ставовима, дат је у табели:

<i>Елементи - мерени и по тарифним ставовима</i>	<i>Једин. мере</i>	<i>Количине за 2021.г.</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (01.11.2019)</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (24.12.2020)</i>
Одобрена снага	MW	85.404	48,0148	53,9973
Прекомерна снага	MW	603	192,0592	215,9892
Активна енергија - Виша тарифа	MWh	23.061.456	0,3822	0,4222
Активна енергија - Нижа тарифа	MWh	9.473.418	0,1911	0,2111
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	MVArh	7.081.754	0,1942	0,2099
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos\varphi < 0,95$)	MVArh	812.819	0,3885	0,4198

У следећој табели дате је просечна годишња укупна (брutto) цена за приступ систему за пренос електричне енергије:

<i>Опис</i>	<i>Одобрени ниво цене од 01.11.2019.</i>	<i>Одобрени ниво цене од 24.12.2020.</i>
Просечна укупна цена за пренос електричне енергије (динара/kWh)	0,499	0,555

Закон о енергетици утврђује да је поред пружања услуга купцима и корисницима система које се наплаћују кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења (стандардне услуге), оператор преносног система на захтев купца, односно корисника система врши и услуге које нису обухваћене кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења, или да их врши по указаној потреби у циљу отклањања последица поступања купца односно корисника система супротно прописима (нестандардне услуге). За пружање нестандартне услуге, а у циљу надокнаде трошкова насталих при пружању истих ЕМС АД је утврдио цене нестандартних услуга.

На основу Закона о енергетици, Агенција за енергетику Републике Србије је 31.08.2017. године донела Одлуку о давању сагласности на одлуку о ценама нестандартних услуга ЕМС АД број

420/2017-Д-02/1. У прилогу овог Програма налази се Одлука о ценама нестандартних услуга ЕМС АД.

Такође, у ЕМС АД је у примени као посебан акт генералног директора и Ценовника бр. 7/2013, број 15750 од 07.11.2013. године којим се утврђују цене производа, услуга и материјала према условима пословања на тржишту и представљају цене по којима организациони делови предузећа могу да склапају послове. У прилогу овог Програма налази се Ценовника бр. 7/2013.

5.5. Трошкови запослених

План трошкова запослених за 2021. годину планира се у складу са важећим прописима, и то:

- Уредбом Владе РС 05 број 110-8035/2020
- Смернице за израду Годишњих програма пословања за 2021. годину, односно Трогодишњих програма пословања за период 2021 - 2023. година
- Одлука Владе РС о критеријумима и мерилима за утврђивање накнаде за рад у надзорним одборима Јавних предузећа (број: 121-11800/2016) од 15. децембра 2016. године
- Упутство за припрему буџета Републике Србије за 2021. годину и пројекција за 2022. годину и 2023. годину
- Закон о буџетском систему
- Закон о јавним предузећима
- Закон о привредним друштвима
- Закон о раду
- Колективни уговор

6. Расподела остварене добити из 2020. године

Расподела остварене нето добити после опорезивања, по финансијским извештајима за 2020. годину ће се извршити у складу са законским одредбама. Одлуку о расподели добити доноси Скупштина ЕМС АД у складу са Законом и препорукама Владе РС. Коначну сагласност на Одлуку о расподели добити даје Влада РС.

7. Планиране набавке које раније нису образложене

7.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности

7.1.1 План одржавања

Планирани трошкови одржавања за 2021. годину износе 1.155 милиона динара.

Средства за одржавање преносне мреже за 2021. годину обухватају само приоритетне, односно основне потребе реализације оперативног Плана редовног одржавања за 2021. годину и редукован је у односу на оптимални обим потреба због превазилажења проблема ликвидности и солвентности у току 2021. године.

Извршење плана одржавања за 2021. годину покривено је у високом проценту (85%) закљученим уговорима и набавкама у току.

Планираним активностима одржавања које су прецизиране годишњим планом редовног одржавања свих елемената преносног система обезбеђује се висока стабилност рада, сигурност у снабдевању потрошача, снижење губитака и повећање времена расположивости преносног система, што су истовремено и елементи кључних индикатора квалитета и ефикасности преноса електричне енергије. Наведено се реализује кроз континуалне прегледе и оцену стања елемента система и контролу функционалних параметара уграђене опреме, њену ефикасну технолошку заштиту и одржавање у сврху оптималног продужења експлоатационог века исте, замену опреме и уређаја технолошки савременијом и поузданијом и то :

- правовременом применом превентивних контрола и мера редовног одржавања у адекватном обиму и квалитету, а у складу са Правилником о одржавању ЕЕО АД ЕМС и осталим релевантним техничким упутствима и стандардима.
- имплементацијом система за управљање имовином (АМ), којим се постиже доступност информацијама и подацима о актуелном стању у деловима система у „real time“ оквиру, као и интегралном анализом која обезбеђује ефективније резултате одржавања и смањење ризика;
- обезбеђење квалитетних, оперативних и сигурносних залиха опреме, материјала и резервних делова за спровођење активности одржавања;
- набавку радова и услуга за чије извршење ЕМС АД не располаже сопственим кадровским и материјалним ресурсима.

Код утврђивања финансијског обима плана трошкова одржавања водило се рачуна о постојећим залихама, пословима започетим у 2020. години, доспелим испорукама односно обавезама из претходног периода, технолошким приоритетима у складу са резултатима детаљне оцене стања елемената преносне мреже у 2020. години, а према усвојеном ASSET концепту оцене стања, унапређењу технологије одржавања као и обавезама и одговорностима ЕМС АД као оператора преносног система.

Осим трошкова директно везаних за сезонске ремонте, техничке контроле и сервисирање опреме и постројења овим планом обезбеђује се и оперативне залихе опреме и резервних делова за редовно и минималне залихе за интервентно одржавање, средства за интервенције при технолошким хаваријама мањег обима услед техничких кварова, елементарних непогода или поступања трећих лица.

7.1.2 План набавке основних средстава

Обим и приоритет набавки основних средстава је утврђен полазећи од најнеопходнијих набавки у функцији извршења електроенергетског биланса за 2021. годину, које нису садржане у Плану инвестиција.

Програмом пословања за 2021. годину предвиђено је улагање у набавку основних средстава у износу од 518 милиона динара.

8. План инвестиција

У складу са пословном стратегијом ЕМС АД и Планом развоја преносног система Републике Србије 2021-2030, посебна пажња се обраћа на подршку остваривања следећих дугорочних циљева, дефинисаним у члану 3. Закона о енергетици:

1. поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање енергијом и енергентима,
2. адекватан ниво производње електричне енергије и капацитета преносног система,
3. стварање услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система,
4. конкурентност на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности,
5. обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије,
6. стварање економских, привредних и финансијских услова за производњу енергије из обновљивих извора енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије,
7. стварање регулаторних, економских и привредних услова за унапређење ефикасности у управљању електроенергетским системима, посебно имајући у виду развој дистрибуиране производње електричне енергије, развој дистрибуираних складишних капацитета електричне енергије, увођење система за управљање потрошњом и увођење концепта напредних мрежа,
8. стварање услова за коришћење нових извора енергије,
9. разноврсност у производњи електричне енергије,
10. унапређење заштите животне средине у свим областима енергетских делатности,
11. стварање услова за инвестирање у енергетику,
12. заштита купаца енергије и енергената,
13. повезивање енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава,
14. развој тржишта електричне енергије и природног гаса и њиховог повезивања са регионалним и европским тржиштем.

Планирани пројекти у преносној мрежи у складу су са мисијом ЕМС АД. Реализацијом пројеката омогућиће се повећање преносних капацитета, повећање поузданости преносног система и сигурности напајања потрошача, ефикасније управљање, подршку интеграцији обновљивих извора енергије (ОИЕ), као и јачање интерконективних веза између система и повећање расположивих прекограничних преносних капацитета, пре свега због већих могућности за транзит електричне енергије од источне ка западној Европи.

Реализација планираних пројеката у преносном систему Републике Србије има значајан утицај на преносне капацитете у регионалној преносној мрежи, на сигурност снабдевања и олакшавање даље интеграције тржишта електричне енергије у Европи, као и на позиционирање

домаћих производних капацитета на отвореном регионалном и европском тржишту електричне енергије.

На 110 kV напонском нивоу, осим пројеката интерне 110 kV мреже и решавања радијално напајаних дистрибутивних трансформаторских станица 110/X kV/kV, ЕМС АД на транспарентан и недискриминаторски начин планира и реализује и пројекте повезивања преносног и дистрибутивног система, као и пројекте прикључења објеката на преносни систем Републике Србије, чиме се омогућава пласирање свих количина произведене електричне енергије и њен поуздан и ефикасан пренос до купаца, односно крајњих потрошача.

План развоја преносног система Републике Србије за период 2021–2030 предвиђа постепену замену мреже 220 kV како буде истицао животни век далековода на овом напонском нивоу. Трасе 220 kV далековода ће се, колико је то могуће, користити за будуће 400 kV и 110 kV далеководе. Мрежа 220 kV ће остати у оном обиму и на оним местима где друго решење није техно-економски оправдано или где су од стране ЕМС АД преузете обавезе према Клијентима које подразумевају задржавање мреже овог напонског нивоа.

Предвиђено је увођење 400 kV напонског нивоа у регион западне Србије, јачање мреже овог напонског нивоа у Војводини и централној Србији, што, уз формирање нових интерконективних веза са суседима (Црна Гора, БиХ, Бугарска, Румунија, Мађарска и Хрватска), обезбеђује изузетно висок ниво сигурности напајања електричном енергијом потрошача на читавој територији Републике Србије у посматраном перспективном периоду.

Структура капиталних улагања ЕМС АД у 2021. години

<i>у 000 динара</i>	<i>kfW</i>	<i>WBIF</i>	<i>Сопствена средства</i>	<i>УКУПНО</i>	<i>Учешће</i>
Инвестициони објекти 400 kV	1.464.633	577.714	1.313.070	3.355.416	47
Инвестициони објекти 220 kV			516.283	516.283	7
Инвестициони објекти 110 kV			1.679.158	1.679.158	23
Грађевински објекти			388.178	388.178	5
Инвестиције у информационо комуникационе технологије			620.197	620.197	9
Остало			623.546	623.546	9
Укупно	1.464.633	577.714	5.140.432	7.182.779	100

Планирана улагања у 2021. години су, у највећем делу, наставак активности на реализацији пројеката започетих претходних година као и на припреми инвестиционих пројеката. Ово је и последица трајања инвестиционог циклуса за изградњу нових или реконструкцију постојећих објеката преносног система Републике Србије, а који, у највећем броју случајева, захтева период знатно већи од три године, колико се сагледава кроз План инвестиција у преносни систем.

Реализација инвестиционих пројеката ЕМС АД (градња, реконструкција, доградња, адаптација) је условљена активностима које се спроводе према важећој законској регулативи (Закон о енергетици, Закон о планирању и изградњи, Закон о заштити од пожара, Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о премеру и катастру, Закон о експропријацији и др.). Због сложености објеката, ЕМС АД прибавља неопходне дозволе од Министарства надлежног за послове грађевинарства, почев од локацијских услова до употребне дозволе.

9. Закључак

Годишњим програмом пословања Акционарског друштва “Електроурежа Србије” Београд за 2021. годину планирана је бруто добит у износу од 1.616 милиона динара и већа је у односу на процењену за 2020. годину за 601 милиона динара највише због резултата из пословних односа (већи за 637 милиона динара у односу на процењене за 2020. годину).

У 2021. години ЕМС АД пројектују негативан новчани ток у износу од 1,3 милијарди динара. Појава пројектоване неликвидности Друштва узрокована је променом тржишних услова у смислу повећања цене електричне енергије за покривање губитака у преносном систему, као и променом цена системских услуга, на које ЕМС АД нема утицаја.

Повећање трошкова из редовног пословања на које ЕМС АД нема утицаја (повећање трошкова губитака и системских услуга), капитално интензивног улагања из сопствених извора, отплате наслеђених кредита од стране ЈП ЕПС, уплате добити оснивачу по резултатима из претходних година у износу од 50% и више; и са друге стране повећања прихода (по основу повећања цене за приступ систему за пренос електричне енергије Агенција за енергетику Републике Србије дала је сагласност 24.12.2020. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цене за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 663/2020-Д-1/1). Друштво ће на крају 2021. године бити додатно задужено по основу револвинг кредита у износу 20 милиона евра. Револвинг линије ће обезбедити краткорочну ликвидност друштва.

Дефинисане активности Годишњим програмом пословања ЕМС АД Београд и отклањање проблема са ликвидношћу Друштва могу се реализовати ако се одобри тарифа за приступ преносном систему која је у складу са реалним растом трошкова на које ЕМС АД Београд нема утицаја, а то су трошкови системских услуга, трошкови набавке електричне енергије за покриће губитака у преносном систему и трошкови амортизације.